

Casa Rosselló, una nissaga de pintors fotògrafs

Mercè Capellà Negre,¹ Marina Frau Maestre² i Bernat J. Mateu-Morro³

1 Graduada en Història de l'Art. mercecapellanegre@gmail.com

2 Graduada en Història de l'Art. marinafraumaestre@gmail.com

3 Graduat en Història de l'Art. bj.mateumorro@gmail.com

Paraules clau: fotografia, pintura, Inca, Casa Rosselló.

Resum. *Des de la dècada dels vuitanta del segle XIX Inca ha comptat amb estudis permanents de fotògrafs professionals. Casa Rosselló, inaugurada el 1918, és un dels exemples més destacats, per tractar-se d'un estudi familiar amb una trajectòria ininterrompuda, haver ocupat sempre el mateix emplaçament i comptar amb un important arxiu, que inclou peces excepcionals.*

Tot plegat el converteix en una casa de fotografia notable, no sols a Inca, sinó en el conjunt de l'illa. La intenció del present treball és dedicar-li un estudi per posar en valor quasi un segle de tasca silenciosa.

Keywords: photography, painting, Inca, Casa Rosselló.

Abstract. *Since the nineteen-eighties, Inca has had permanent studies of professional photographers. Casa Rosselló, opened in 1918, is one of the most prominent examples, being a familiar studio with a long uninterrupted career. It has always been in the same location and has a large archive of exceptional pieces.*

Therefore, it can be considered a remarkable studio, not only in Inca but in the whole island. The intention of this research is to dedicate a study to highlight almost a century of quiet work.

1. INTRODUCCIÓ¹

El nostre treball, el qual hem titulat “Casa Rosselló, una nissaga de pintors fotògrafs”, sorgeix amb l'ànim de recuperar i valorar l'obra i tasca de la família Rosselló, una nissaga de fotògrafs que treballa a Inca des de l'any 1918, tot i que amb anterioritat ja havia estat vinculada amb la fotografia gràcies a Joan Rosselló Bibiloni, que inicià aquesta tasca.

En el taller del carrer del General Luque núm. 149 roman oberta una petita finestra al passat: es presenta avui com l'arxiu fotogràfic més important d'Inca, a més d'una vasta col·lecció pròpia d'obres d'art, música, aparells fotogràfics i càmeres de vídeo. Avui dia la fotografia digital i la molt citada crisi econòmica semblen fer perillar el treball de tres generacions que des de fa gairebé cent anys han retratat els esdeveniments, indrets i persones il·lustres de la nostra illa. El taller, però, continua obert i produint algun reportatge, si bé queda lluny del passat esplendor.

Davant el nostre convenciment de la necessitat d'estudiar en profunditat el cas de la Casa Rosselló, decidírem abordar aquesta tasca amb l'ajuda de Joan Rosselló Bauzà. A pesar del seu delicat estat de salut, es va oferir a prestar-nos la seva col·laboració de forma desinteressada. Ens atengué tots els cops que ho necessitàrem, sempre disposat a contar-nos com era la seva feina alhora que ens cedia alguna de les fotografies del seu arxiu per a la realització del nostre treball, i que il·lustren la present comunicació.

Volem que aquest treball no sols sigui un reconeixement a la Casa Rosselló, sinó que serveixi com a crida d'atenció sobre la importància del patrimoni fotogràfic a nivell documental, però també artístic.

En definitiva, les següents pàgines faran un recorregut per les vides i records de la família i fotògrafs Rosselló, la qual cosa suposarà, alhora, parlar dels fotògrafs coetanis i d'una manera de viure que les seves càmeres van plasmar any rere any.

1.1. Objectius i metodologia

L'equip de treball ens hem plantejat per a l'elaboració d'aquesta tasca una sèrie d'objectius com són els següents:

- Reconèixer la labor fotogràfica de Joan Rosselló Salas, Joan Rosselló Bauzà i la continuació del llegat per part de Maria Francisca Rosselló Rodríguez.
- Estudiar la manera de treballar particular d'un estudi fotogràfic.
- Lligar la tasca professional a les diferents personalitats dins de la família.
- Conèixer com està gestionat i conservat l'Arxiu Rosselló de fotografia.

Quant a la metodologia que hem emprat per tal d'obtenir tota la documentació i informació necessària, podem diferenciar quatre línies diferents:

- Recerca bibliogràfica: n'hem trobat alguns apunts i pinzellades, especialment a *Inca*,

¹ Aquesta comunicació és el resultat d'un treball acadèmic realitzat pels autors en el marc del Màster de Patrimoni Cultural de la Universitat de les Illes Balears.

imatges d'una ciutat, imatges d'un segle (2000),² *Fotografia a Mallorca 1839-1936* (2001),³ *L'Abans d'Inca. Recull gràfic 1870-1975* (2010)⁴. Però en cap cas han estat estudis específics, monogràfics o en profunditat per la seva inexistència.

- Visionat de documentació audiovisual: per tal de corroborar la informació obtinguda i preparar l'entrevista a Joan Rosselló Bauzà, vàrem visualitzar les entrevistes realitzades en el programa *Personatges* de la Televisió de Mallorca l'any 2011,⁵ en el mateix any en el programa *Cada dia* de la televisió IB3⁶ i, finalment, la que es realitzà el 2015 amb motiu del Premi Dijous Bo de Comunicació, també a la cadena IB3.⁷
- Treball de camp: s'ha centrat especialment en l'entrevista a Joan Rosselló Bauzà, a la qual férem un recorregut a través dels seus records i trajectòria professional. Cal tenir en compte que aquesta via suposa certa problemàtica, ja que depenem de la visió i memòria del nostre entrevistat.
- També dins d'aquesta línia podem citar la recerca d'obres i fotografies tant a l'Arxiu Rosselló com en d'altres, com l'arxiu de la Residència Miquel Mir, l'Arxiu Municipal d'Inca i l'Arxiu Parroquial d'Inca, així com també algunes col·leccions particulars.⁸

Revisió arxivística i d'hemeroteca: necessària per comprendre l'època i la repercussió de la feina dels Rosselló, a més de comprovar dades i dates. S'han consultat les següents publicacions: *Ca nostra*, *Es Ca d'Inca*, *El Heraldo de Inca*, *Dijous* i *La Veu d'Inca*.

2. LA FOTOGRAFIA A INCA

Abans d'endinsar-nos en el que ha estat la història de la Casa Rosselló, coneguda especialment per la seva tasca fotogràfica, hem considerat necessari presentar prèviament una introducció breu sobre la història de la fotografia a Inca, per tal de poder contextualitzar més encertadament el seu treball.

2 Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Inca, imatges d'una ciutat, imatges d'un segle*, Inca, 2000.

3 Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Fotografia a Mallorca 1839-1936*, Lunwerg Editores, Palma, 2001.

4 Maria Josep Mulet Gutiérrez: "Pròleg" a Carme Colom Arenas: *L'Abans d'Inca. Recull gràfic 1870-1975*, Editorial Efadós, Inca, 2010, p. 8-9.

5 El document audiovisual es pot consultar a la plataforma YouTube: la primera part a <https://www.youtube.com/watch?v=25Mk3uwG7cU>; la segona part a <https://www.youtube.com/watch?v=jOmjRMgRXbY> [última visita: 12/12/2016].

6 El document audiovisual es pot consultar a la plataforma YouTube a https://www.youtube.com/watch?v=IoqlHY6_sfc [última visita: 12/12/2016].

7 El document audiovisual es pot consultar a la plataforma YouTube a <https://www.youtube.com/watch?v=ki07Ein4A8g> [última visita: 12/12/2016].

8 Cal dir que la consulta als diferents arxius ens ha aportat uns resultats desiguals, ja que en alguns casos ha suposat disposar d'una allau de fotografies de la Casa Rosselló i en altres no ens ha estat possible trobar-ne cap exemple.

Figura 1. Publicitat realitzada a El Heraldo de Inca (1907) de Joan Rosselló Bibiloni

La fotografia arribà a Mallorca el 1839, en concret a Palma.⁹ Malgrat aquesta arribada primerenca de l'invent, la fotografia s'establí en el conjunt de l'illa d'una forma molt desigual, això és degut que aquesta va lligada als valors de la urbanitat. Aleshores Palma era l'únic nucli que presentava aquestes característiques i es convertí, per tant, en una ciutat que monopolitzava la localització dels establiments de fotografia. A pesar de trobar els estudis dels fotògrafs concentrats únicament a Palma, l'activitat fotogràfica es desenvolupava a la resta de l'illa gràcies al caràcter ambulat que presentaven alguns fotògrafs o bé dels treballadors del seu estudi, podem destacar els germans Sellarès.¹⁰

Figura 2. Mercat "del dijous" a Inca

⁹ Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Fotografia a...*, p. 22. Al desembre d'aquest any arribà la primera càmera, encara que pareix que la primera fotografia no es va prendre fins al gener de l'any següent.

¹⁰ Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Fotografia a...*, p. 225.

Cap a les dècades dels vuitanta i els noranta del segle XIX, un seguit de localitats anaren adquirint un caràcter urbà més destacable i començaren a aparèixer els primers estudis de fotografia estables a la Part Forana, Inca fou un d'aquests. Així, es documenta el treball de Josep Campins, Marià Aguió, Bartomeu Payeras i d'un fotògraf francès, de qui es desconeix el nom, propietari del gabinet Fotografia Franco-Española.¹¹ Tots ells treballaven de forma majoritària a l'estudi, conreant el retrat com el gènere per excel·lència. Alguns com Payeras i Campins combinaven el seu treball fotogràfic amb la pintura.

Entrat el segle XX s'inauguraren nous estudis de fotografia a la ciutat com són els de Francesc Fiol, Gabriel Pujol i Joan Rosselló. Malgrat que hi havia a Inca diversos gabinets, continuaren passant per la localitat fotògrafs d'altres contrades per recollir vistes de la ciutat. Així i tot, el caràcter ambulant d'aquests ja no era el d'antany. A tall d'exemple, es tenen documentats fotògrafs com Amadeo, Guillem Bestard, Adolf Zerkowitz o Pere Mascaró.¹²

La Guerra Civil i la postguerra suposaren un període de crisi per al sector, especialment per la dificultat de proveir-se del material necessari. A pesar de ressentir-se per la crisi, no s'interrompé l'activitat d'aquests gabinets de fotografia. A Inca continuaren especialment les cases Rosselló i Payeras, a les quals s'incorporaren a treballar els fills que havien après l'ofici dels seus pares. Veurem com sorgeix una situació de competència que obliga els establiments a plantejar-se una renovació, aquesta passarà per modernitzar la maquinària i els procediments utilitzats; d'altra banda, començaran a desenvolupar amb força altres temes com el reportatge social o bé treballar per a la premsa.¹³

Amb els anys el sector visqué un període de notable consolidació als anys seixanta, moment en el qual s'havien obert nous estudis de fotografia com els de Gabriel Sampol, Gabriel Picó, i posteriorment s'obrí l'estudi Guelmy, regentat per Miquel Rosselló (Guelmy) junt amb la seva esposa Emilia Risco.

Dels vuitanta cal destacar el cas particular de Manel Homs. És el primer que inaugurà un estudi de fotografia a Inca després d'haver rebut una formació professional i especialitzada en aquest camp. Al mateix temps també es mantenia al marge dels vincles i les sagues familiars que havien acompanyat a molts dels fotògrafs que havien treballat a la ciutat.¹⁴

Al llarg de les darreres dècades, i arran de la substitució de la fotografia analògica per la digital, es va viure una nova crisi generalitzada en el sector. Aquesta va tenir un impacte més sever que les anteriors i va dur al tancament d'estudis com el de Payeras, alhora que minvà l'activitat de la resta reduint-la bàsicament a reportatges i petites tasques d'estudi.

Cal destacar finalment l'interès que ha tingut a Inca la fotografia, el treball realitzat pels fotògrafs

11 Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Inca, imatges...*, p. 20.

12 Maria Josep Mulet Gutiérrez: "Pròleg" ... p. 8-9.

13 Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Inca, imatges...*, p. 27.

14 Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Inca, imatges...*, p. 31.

aficionats,¹⁵ tant per la qualitat tècnica del seu treball com pel seu interès col·leccionista.¹⁶ Podem citar el marquès de Vivot, Miquel Pieras, Llorenç Rovira, Andreu Quetglas, Jordi Llompart, Pere Rayó, Nadal Crespi, Xavier Oliver i Eulari Martorell.

3. HISTÒRIA DE LA CASA ROSSELLÓ

S'ha pres com a punt de partida la creença de la importància de lligar les obres que volem estudiar amb la història dels seus creadors, i és que en patrimoni no només interessa conservar un bé en si mateix, sinó també el seu context. D'aquesta manera, el nostre discurs s'articularà de forma quasi biogràfica, orgànica, resseguint el desenvolupament de la família Rosselló en el temps, on el llegat familiar sempre hi ha tingut un gran pes.

3.1. Joan Rosselló Bibiloni

Podríem començar el nostre relat en el naixement Joan Rosselló Bibiloni. Fill del cap d'estació s'Enllaç (Inca), des de petit sobresortí en cal·ligrafia i arribà a exercir com a professor a l'Acadèmia de Miquel Riutort.¹⁷ Ja abans, s'havia decantat, però, pel dibuix i la pintura, que el porten a formar-se junt amb un reconegut pintor a nivell local, Sixt Pers Rosselló. La premsa d'Inca prest es féu ressò del talent del jove i no dubtà a seguir les seves passes i elogiar el talent de l'artista.¹⁸

Figura 3. Joan Rosselló Bibiloni

¹⁵ Entenem per fotògraf professional aquell que compta o treballa en un estudi de fotografia, mentre que, per aficionat, aquell que, malgrat que pugui haver-se format en aquest camp, no hi treballa ni posseeix estudi propi.

¹⁶ Maria Josep Mulet Gutiérrez: "Pròleg"..., p. 9.

¹⁷ *El Heraldo de Inca*, any I, n. 14, 21 de desembre de 1907.

¹⁸ *El Eco de Inca*, any I, n. 35, 7 de març de 1901.

A partir de l'any 1903 ja aparegueren anuncis en els diaris inquers promocionant els retrats i quadres de Joan Rosselló Bibiloni fets a l'oli, i treballats tant al natural com a partir de fotografies.¹⁹ Aquesta primerenca vinculació de la família Rosselló amb la fotografia no ens ha de sobtar, sobretot si tenim en compte el seu context. Des de finals del segle XIX, les revistes i diaris de la localitat popularitzaven l'ús i el coneixement sobre el mètode fotogràfic tot omplint les seves pàgines amb articles sobre fotògrafs, innovacions i invents dins d'aquest camp, com a anècdota podem dir que fins i tot hi aparegué un article detallant un nou aparell que permetia fotografiar davall l'aigua, estava sorgint la fotografia submarina.²⁰

Les primeres notícies ens mostren com, a més de professor de cal·ligrafia, Joan Rosselló Bibiloni fou també cap de l'estació de ferrocarril d'Inca durant 35 anys, lloc en el qual tingué el seu primer estudi.

L'any 1904 l'abandonà per passar al de la seva nova casa, molt a prop de l'anterior, ens referim a l'actual taller de l'avinguda del General Luque, n. 149. El nou espai va ser creat després de la compra i remodelació del que fins al moment havia estat la pensió del tren, i a la qual es traslladà Rosselló Bibiloni just després de casar-se. Vuit anys més tard tornem a tenir referències seves a premsa, però per una ocupació força diferent que compaginava amb la de pintor, com a representant a Inca del licor d'anís Flor de Mallorca.²¹

El seu nét, Joan Rosselló Bauzà, recorda com en els darrers anys de la seva vida pintava amb la mà esquerra per culpa d'una operació i com els seus veïns solien recórrer a ell a la recerca d'ajuda i consell, atenent a la seva formació i consideració dins la ciutadania del moment.

3.2. Joan Rosselló Salas

Del matrimoni de Joan Rosselló Bibiloni nasqué l'any 1905 Joan Rosselló Salas, qui després de treballar i aprendre per un fotògraf francès²² obrí el 1918, quan només tenia 14 anys, Fotografia Art Studi Rosselló,²³ les portes de la qual encara avui dia romanen obertes.

¹⁹Es *Ca d'Inca*, n. 18, 5 de juliol de 1903. El mateix anunci torna a repetir-se el 12 de juliol del mateix mes.

²⁰*El Heraldo de Inca*, any I, n. 22, 7 de març de 1901.

²¹*El Heraldo de Inca*, any V, n. 353, 20 d'abril de 1912.

²²Es desconeix la seva identitat. Mulet postula que podria tractar-se del fotògraf encarregat de Fotografia Franco-Española. Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Inca, imatges...*, p. 25.

²³Maria Josep Mulet Gutiérrez: "Pròleg"..., p. 9.

Figura 4. Joan Rosselló Salas

Al començament, s'adaptà l'estudi de pintura per convertir-lo en un de fotografia, si bé es conservà una de les peces més interessants, que encara forma part de la col·lecció Rosselló; es tracta d'un fons per a retrats pintat a França i que havia estat propietat del desconegut fotògraf francès que havia fet de mestre a Rosselló Salas.²⁴

Amb els anys, el propi estudi i taller han sofert també canvis, per allotjar diferents laboratoris i màquines. En un primer moment, era el fotògraf, qui preparava tots els químics necessaris per al revelat de la imatge, per a la formulació dels quals s'ajudà d'un amic químic, recorda el seu fill.

Les màquines que van usar-se eren alemanyes, com la majoria dels productes que no eren de fabricació pròpia, ja que els compraven a un representant alemany. Algunes d'aquestes càmeres eren una Globus i una Carl Zeiss.

Durant les primeres dècades, Rosselló Salas treballà sol al taller, amb ajudes puntuals d'un o un altre amic o professional per tal de superar alguns entrebancs, és el cas del sistema d'il·luminació i revelat que un fuster l'ajudà a crear per tal de poder seguir amb la seva feina en els moments més durs de la Guerra Civil (1936-1939) i la postguerra. La Guerra propicià, al mateix temps, que es continués treballant amb plaques de vidre, malgrat que, fora d'Espanya, s'estaven popularitzant fórmules menys costoses i senzilles.²⁵

Amb ell es formaren els seus dos fills, Joan i Miquel, dels quals el primer continuà amb la seva tasca a l'estudi, mentre que el segon n'obrí un de propi.

Finalment, hem de reconèixer a Joan Rosselló Salas la labor d'iniciar l'arxiu fotogràfic familiar atorgant a cada negatiu una numeració que també s'indicava en el positiu o la còpia

²⁴Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Fotografia a...*, p. 121.

²⁵Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Inca, imatges...*, p. 28.

revelada. Primerament era una estratègia de facilitat comercial, si un client volia una còpia de tal fotografia bastava mirar la sèrie per trobar-ne el negatiu. Encertadament el seu fill Joan Rosselló Bauzà va mantenir el sistema en vistes a la conservació del patrimoni familiar.

També hem d'esmentar la relació que tingué amb la pintura. Com a pintor aficionat tingué una destacada producció d'obres que, si bé no són ni tan conegudes ni de l'excel·lent qualitat de l'obra fotogràfica, han de ser tingudes en compte. A més, els seus lligams amb el món de la pintura quedaren reforçats amb l'amistat que l'uní, entre d'altres, amb el pintor Dionís Bennasar.

3.3. Joan Rosselló Bauzà

Joan Rosselló Bauzà nasqué el 1945 a Inca i cresqué jugant en el taller del seu pare, preferia la fotografia a jugar en el carrer. Ja d'infant li agradava ajudar-lo en el procés de revelat o acompanyar-lo en la realització de reportatges.

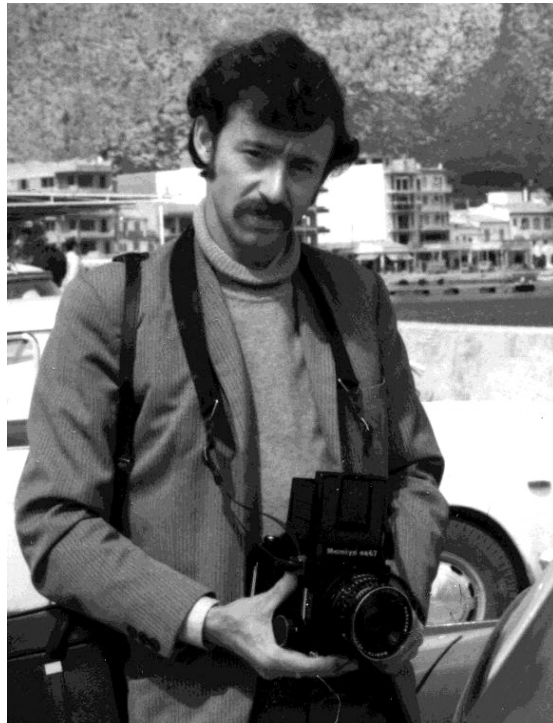

Figura 5. Joan Rosselló Bauzà

Només la pintura ha competit amb la fotografia com a passió del fotògraf. Venia de família, reconegué, recordant el padrí i el pare pintors. De fet, participà en una trentena d'exposicions individuals, a més de les col·lectives.

En fotografia sempre va ser un gran defensor dels avanços tècnics i no dubtà a adquirir per al seu taller tots aquells que milloraven la qualitat del producte, encara que en els darrers anys va veure com aquest s'havia de convertir necessàriament en inferior per tal de fer-lo econòmicament sostenible. Aquest interès per l'actualització el portà a col·laborar amb la ràdio i la televisió locals.

En els darrers anys va ser ell el que s'especialitzà en la digitalització del fons de l'arxiu familiar i en la seva reproducció, donada la disminució que, des de 1990, s'ha produït en la demanda de reportatges i encàrrecs. Aquí ja veiem que l'interès va més enllà d'allò pràctic per passar a voler conservar i donar a conèixer la tasca dels Rosselló.

Joan Rosselló Bauzà va ser un home orgullós de la seva professió i llegat familiar i, a la fi veié la seva feina reconeguda amb la concessió del Premi *Dijous Bo* l'any 2015, però les iniciatives que han volgut reivindicar el seu paper dins la història de la fotografia a Inca no han tingut el ressò ni el protagonisme que podríem esperar.

3.4. Maria Francisca Rosselló Rodríguez

La Casa Rosselló es ressent amb els anys, però es nega a rendir-se, ara és Maria Francisca Rosselló Rodríguez, formada amb el seu pare Joan Rosselló Bauzà, la que està al front del negoci, dedicat quasi en exclusiva als reportatges en exterior i a la fotografia digital; i l'encarregada de gestionar l'important arxiu fotogràfic.

3.5. La fotografia dels Rosselló: gèneres i temes

Des de la seva obertura, Casa Rosselló ha estat testimoni de bona part dels esdeveniments polítics i socials més importants del segle passat i, en molts de casos, n'ha estat un fidel testimoni; a més, és una font de consulta indispensable si el que es vol és estudiar els canvis urbanístics a la ciutat d'Inca.

Ens resulta ben complicat limitar la producció de Casa Rosselló a un sol camp o gènere, ja que en els seus quasi 100 anys de vida els objectius de la casa han retratat bona part dels àmbits de la fotografia a Mallorca; des del reportatge per a premsa, el retrat d'estudi, el reportatge d'esdeveniments socials o les vistes postals. Passem tot seguit a comentar alguns dels casos.

El retrat, especialment el d'estudi, ha estat un dels grans forts dels fotògrafs Rosselló, els quals no dubtaren a usar alguns recursos per millorar la imatge captada. El treball acurat de la il·luminació durant tot el procés, a més de la selecció de càmeres i objectius d'alta qualitat i gamma, són distintius de la casa. En un primer moment era el client qui visitava l'estudi; amb el temps i gràcies a l'adquisició de càmeres més lleugeres i petites, el fotògraf també es desplaçà per a la realització de reportatges. El retrat podia ser individual o col·lectiu, aquests darrers tant podien ser de tipus familiar com escolar, professional, etc²⁶

Un dels casos paradigmàtics quant al retrat és l'exemple de les comunions, s'arribava a formar una llarga cua de nins i nines vestits amb la roba de combregar just al davant de l'estudi, fins a mitjan segle passat; la seva procedència anava més enllà d'Inca i podia abastar els pobles propers, cosa que, segons Mulet Gutiérrez, posa de manifest la inexistència d'una centralitat i hegemonia fotogràfica a Palma.²⁷

²⁶Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Fotografia a...*, p. 146.

²⁷Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Fotografia a...*, p. 147.

Figura 6. Concentració a la plaça de l'Ajuntament al 1936

La proximitat del quarter militar afavorí la demanda de retrats per part dels soldats i les seves famílies. Durant la nostra conversa, Joan Rosselló Bauzà recordà que el seu pare es declarava “apolític total”, de tal manera que no ens és possible cercar un rerefons polític a la fotografia dels Rosselló, sinó més aviat la voluntat de fer prosperar el negoci familiar i de retratar allò que estava esdevenint, bona mostra d'això és la sèrie de la manifestació de l'any 1936 a Inca. Amb tot, queda explicat que es trobin sense dificultats fotografies representatives d'època republicana, però també de l'etapa franquista.

Per altra banda, hem de parlar de les col·laboracions dels Rosselló amb la premsa. Parlem en plural, ja que Joan Rosselló Bauzà prest col·laborarà amb el seu pare i junt amb ell el seu germà, Miquel. Destaquen les sèries dedicades al futbol per a *Última Hora* i *Baleares*, per molt que també treballaren per a *Brisas* i *La Almudaina*.²⁸

En els anys 60, amb el primer turisme la Casa Rosselló treballa un nou tipus de producte: les vistes postals que es venien seriades als estancs i que mostren als turistes i curiosos paisatges de diferents indrets de Mallorca, especialment del quadrant superior de l'illa. Actualment, aquestes fotografies no són només un record de la Mallorca preturística, sinó que s'han convertit en un document valuósíssim com a testimoni del que ja no hi és, ja que l'especulació urbanística posterior, en molts de casos, ha fet desaparèixer gran part dels paisatges que atreïen els primers visitants.²⁹ Aquestes postals d'alta qualitat tècnica denoten un gran domini de la perspectiva i la il·luminació. Tot plegat contrasta amb el retrat d'estudi on els fotògrafs intervenien introduint

²⁸ Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Inca, imatges...*, p. 26.

²⁹ Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Fotografia a...*, p. 161-165.

màscare o desenfocant part de la imatge per tal de centrar l'atenció en la figura del retratat.

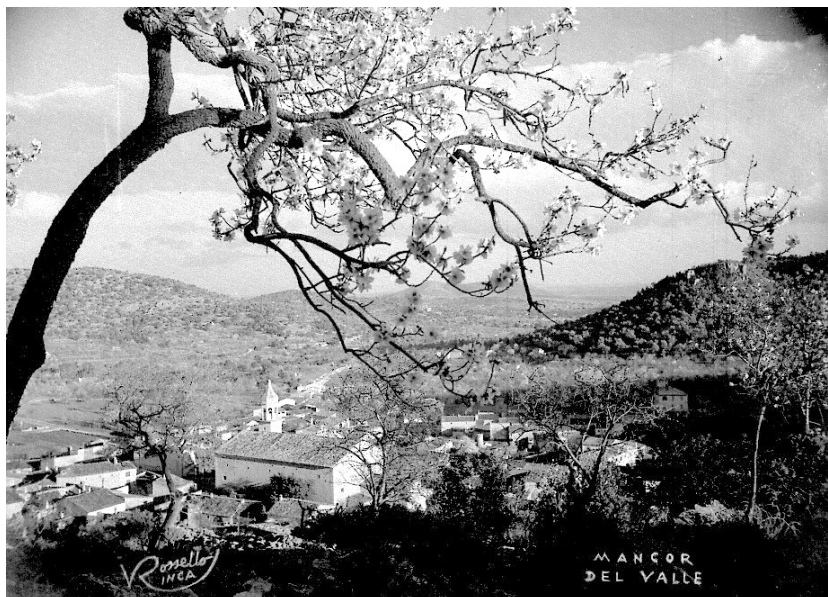

Figura 7. Vista postal de Mancor de la Vall

Ara bé, si l'arxiu i la tasca de la Casa Rosselló és reconeguda és per la gran quantitat i qualitat d'imatges d'Inca. A algunes, de caire social o històric com la manifestació, ja hi hem fet esment, però cal remarcar i dedicar-hi unes línies. Des dels edificis més emblemàtics fins a carrerons, esdeveniments singulars com la gran nevada de l'any 1956, ritus religiosos, etc., formen part del conjunt que ha esdevingut imprescindible per al municipi i la història de la ciutat. No podem deixar d'esmentar que el gruix de la sèrie mostra les transformacions urbanístiques que ha patit la ciutat durant el segle XX.³⁰

Com el lector se n'haurà adonat, no hem fet gaire separació entre les generacions de fotògrafs Rosselló, i és que, tenint en compte la seva col·laboració constant fins a pocs anys abans de la mort, el 1996, de Joan Rosselló Salas, ens resulta difícil diferenciar l'obra de l'un i de l'altre.

4. CONSIDERACIONS FINALS

Per concloure, hem de dir que la Casa Rosselló és un tema que manca per estudiar, i per conseqüència se n'ha fet una escassa difusió. Per l'extensió limitada de la comunicació, aquesta vol ésser únicament una primera aproximació al tema i en cap cas esdevenir un estudi definitiu, i és que la nissaga de fotògrafs aquí presentats és una de les més importants d'Inca alhora que és una de les més desconegudes i que menys atenció ha rebut; de fet, si ens mirem la bibliografia sobre Casa Rosselló, és escassa i poc específica.

En els objectius de la present comunicació, ens plantejàvem la necessitat de lligar a cadascuna de les personalitats dels fotògrafs la seva tasca, diferenciant els uns dels altres, però ens hem adonat de la seva complexitat, ja que els membres de la família Rosselló han col·laborat

³⁰ Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Inca, imatges...*, p. 25-27.

constantment entre ells, llevats dels períodes en què la generació anterior havia desaparegut i la següent era encara molt jove; és el cas actual, per exemple.

Per altra banda, hem pogut comprovar els problemes de gestió que presenta l'arxiu. El sistema de catalogació i identificació dels clixés així com la seva localització no va ser escrit a cap banda, confiant en la memòria dels seus custodis, però la mort imprevista de Joan Rosselló Bauzà ha posat en perill la continuïtat d'aquest sistema de seriació i dificulta l'accés als continguts. Per tant, creiem en la necessitat de catalogar de bell nou les peces per tal de facilitar la seva consulta i la difusió d'unes fotografies amb una importància excepcional per a la història recent d'Inca.

També, hem de considerar que la informació que ens aporta l'arxiu de la Casa Rosselló no només té una vàlua a nivell fotogràfic, sinó que les fotografies ens aporten un reflex i important documentació històrica, arquitectònica, urbanística, artística i fins i tot etnològica.

La manca de conscienciació sobre el patrimoni fotogràfic no afecta només la família Rosselló, sinó que malauradament és un fet molt habitual a la nostra illa. La fotografia és un bé fràgil que en la majoria dels casos no es conserva en les condicions adequades ni ha rebut per part de la societat l'atenció que es mereix, i és que la gran presència de les fotografies en la vida quotidiana han portat a l'oblit del seu valor documental, patrimonial i artístic.

5. AGRAÏMENTS

Donem les gràcies a la família Rosselló, en especial a Joan Rosselló Bauzà i Maria Francisca Rosselló Rodríguez, per la col·laboració desinteressada que ens han ofert i per proporcionar-nos les imatges per a la comunicació, gràcies a ells ha estat possible que aquest treball sortís endavant.

6. REFERÈNCIES

- 1 Lluís Maicas: "Primers fotògrafs d'Inca", a *Programa de festes patronals de Sant Abdon i Sant Senén*, Ajuntament, Inca, 1980.
- 2 Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Inca, imatges d'una ciutat, imatges d'un segle*, Ajuntament, Inca, 2000.
- 3 Maria Josep Mulet Gutiérrez: *Fotografia a Mallorca 1839-1936*, Lunwerg Editores, Palma, 2001.
- 4 Maria Josep Mulet Gutiérrez: "Pròleg", a Carme Colom Arenas: *L'Abans d'Inca. Recull gràfic 1870-1975*, Editorial Efadós, Inca, 2010, p. 8-9.

XVII
JORNADES
D'ESTUDIS
LOCALS
D'INCA